

**Universiteit
Leiden**
The Netherlands

M.L. t. Noord-Macedonië (EHRM, nr. 30206/23) is een contactverbod nog redelijk? Weeg daarbij ook de belangen van de minderjarige af!

Kruijf, M.P. de

Citation

Kruijf, M. P. de. (2025). M.L. t. Noord-Macedonië (EHRM, nr. 30206/23): is een contactverbod nog redelijk? Weeg daarbij ook de belangen van de minderjarige af!. *Ehrc Updates: European Human Rights Cases, 2025*. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/4280833>

Version: Publisher's Version

License: [Leiden University Non-exclusive license](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4280833>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

M. de Kruijf

M.L. t. Noord-Macedonië (EHRM, nr. 30206/23) – Is een contactverbod nog redelijk? Weeg daarbij ook de belangen van de minderjarige af!

ECLI:CE:ECHR:2025:0624JUD003020623

1. In Skopje, de hoofdstad van Noord-Macedonië, voltrekt zich een familietreurspel dat

zich evengoed had kunnen afspelen in willekeurig welke andere hoofdstad in Europa. Het gaat om een tragedie in meerdere bedrijven vanaf het moment van het verzoek tot echtscheiding in december 2021 tot aan de oplegging van het contact- en gebiedsverbod (hierna: het contactverbod) voor vader met betrekking tot zijn dochter op 6 maart 2023, de beëindiging daarvan op 2 oktober 2023 en de definitieve uitspraak van de familierechtbank in juni 2024. Heeft de rechtbank de situatie voldoende grondig beoordeeld? En was dit contactverbod noodzakelijk in de zin van art. 8, tweede lid, EVRM?

2. Rond de achtste verjaardag van dochter D. verzoekt haar vader om een echtscheiding en verzoekt hij tevens om het gezag over D. (het is alvast belangrijk om te vermelden dat de Noord-Macedonische wetgeving niet voorziet in het model van gezamenlijk gezag na een echtscheiding^[1]). Drie maanden later laat het welzijnscentrum (“Social Care Centre”) in een advies weten dat het in de rede ligt om het verzoek van vader om met het ouderlijk gezag belast te worden, te honoreren. Nog eens drie maanden later gaat vader elders wonen en breekt er een vier maanden durende periode aan waarin dochter D. de ene week bij moeder en de andere week bij vader woont. Dan stopt de zorgregeling tussen vader en dochter D. op 2 oktober 2022. Je weet niet van tevoren hoe iets breekt / op welke dag, hoe laat, om welke reden / het zijden draadje knapt. Toevalligheden? / Of kun je weten wat erachter steekt?^[2] Hoe het ook zij, het moedig gestarte collega-ouderschap na scheiding komt vooralsnog niet van de grond. Moeder doet nog diezelfde maand aangifte tegen vader vanwege bedreigingen aan haar adres (vader zou moeder dreigende appberichtjes hebben gestuurd), gevolgd door een aangifte van vader tegen moeder vanwege bedreigingen door moeder en daarnaast vanwege een volgens vader valse

aangifte door moeder. Deze scènes brengen mij een uitspraak van een mediator in herinnering die vertelde dat zij zulke ouders ziet als twee gewonde dieren die elkaar pijn doen. Deze mediator vertelde dit aan de cursisten in een oproep om vooral met mededogen naar ouders te kijken. In dit drama is voor mededogen tussen de ouders onderling echter in ieder geval geen plaats; de verstandhouding raakt steeds verder verhard.

3. *Op verzoek van het welzijnscentrum spreekt de familierechter zich uit over de zaak. Beide ouders krijgen “protective measures” opgelegd door de rechtbank: het wordt hen verboden om in aanwezigheid van D. te ruziën en elkaar te bedreigen met huiselijk geweld. Zij mogen dochter D. niet bij hun onenigheid betrekken. Vader mag in aanwezigheid van dochter D. geen huiselijk geweld plegen jegens moeder en beide ouders moeten naar therapiesessies (samen of apart? – dat wordt niet duidelijk), specifiek bedoeld voor huiselijk geweld situaties. De uitspraak verhaalt niet of ouders ook daadwerkelijk in therapie gaan en welke instantie toezicht houdt op het nakomen van de afspraken.*

4. Nadat het welzijnscentrum de zorgregeling met vader een aantal weken na de uitspraak van de burgerlijke rechter terugbrengt naar om het weekend en om de woensdag in de andere week, beschuldigt moeder vader vanaf maart 2023 óók van geweld jegens hun dochter D. In de maanden die hieraan voorafgaan gaat het alleen om beschuldigingen van partnergeweld, weliswaar ook in aanwezigheid van D., maar vanaf dat moment wordt vader ook beschuldigd van rechtstreeks fysiek en mentaal geweld tegen D. zelf. De inmiddels 9-jarige D. verschijnt vanuit de coulissen op het toneel en ze zegt dat ze haar vader nooit meer wil zien. Moeder en D. leggen een tegenstrijdige verklaring bij de politie af: moeder zegt dat vader D. heeft mishandeld in de periode vanaf oktober 2023 tot heden (ongeveer vanaf het moment dat de zorgregeling stopte) en D. verklaart dat zij haar vader sinds oktober niet meer heeft gezien omdat zij dat niet langer wilde en dat haar vader haar mishandelde in de periode waarin er nog een week-op-week-af-zorgregeling gold.

5. Het frappeert opnieuw dat het Europese Hof een feitenrechter bij uitstek is, in die zin dat een uitgebreid feitenrelaas zich bijna als een toneelstuk aan de lezer openbaart. Dit brengt mij bij een driedelige observatie. Allereerst: een nauwkeurige verslaglegging van de zaak is wezenlijk voor het rechtsbeschermende karakter dat een Hof of willekeurig welke jeugdzorginstantie of rechtbank uitdraagt. Ten tweede is het ontzaglijk complex om de feitenconstellatie getrouw weer te geven. Het weglaten van het kleinste detail kan de zaak immers al een andere wending of kleur geven. Zo merk ik bijvoorbeeld zelf al hoe verleidelijk het is om de feiten in deze annotatie verder in te kleuren, waarbij het niet onwaarschijnlijk is dat mijn kijk op het leven de kleuren zullen bepalen. Ten slotte, we kunnen geen slordige, grote verbanden leggen tussen deze zaak en andere complexe

echtscheidingssituaties waarin over en weer beschuldigingen van huiselijk geweld en al dan geen valse aangiftes plaatsvinden, juist omdat de ogenschijnlijk kleine feiten er zo toe doen.

6. Terug naar Skopje. In die eerste week van maart gebeurt er heel veel. Op 1 maart 2023 gaat moeder naar de politie, nog diezelfde dag wordt dochter D. ondervraagd door twee politieagenten. Op 2 en 3 maart spreken twee andere politieagenten met de leerkracht, de schoolpsycholoog, een externe pedagoog en de grootmoeder van moederszijde. De leerkracht verklaart dat er aan het schoolhek recent een scene is geweest waarbij D. onder geen beding met haar vader mee wilde gaan en oma verklaart dat vader herhaaldelijk mentaal en fysiek gewelddadig is geweest jegens haar kleindochter. Drie dagen later, op 6 maart, wordt vader aangehouden en verhoord. Er zijn drie medisch-psychiatrische rapporten aan de zijde van moeder ingebracht. D. is naar een privépraktijk en een publieke instelling geweest waar zij heeft verteld dat zij haar vader niet meer wil zien. D. komt angstig en boos op de gedragswetenschappers over. Nog diezelfde dag verzoekt de officier van justitie om ordemaatregelen en wordt een contactverbod ("barring order") opgelegd inhoudende dat vader 100 meter uit de buurt van D. moet blijven en zich niet bij haar huis en op school mag vertonen. Dit moet voortduren zo lang als nodig is, maar uiterlijk tot er een definitief strafvonnis zal worden gewezen.

7. Het valt op dat vader met deze rapporten wordt geconfronteerd, maar op voorhand niet wist dat D. diverse psychiaters en psychologen zou bezoeken. Op dat moment lag het gezag over D. nog steeds bij beide ouders, de echtscheidingsprocedure liep immers nog. Volgens het Nederlandse gezagsrecht moeten beide ouders toestemming geven voor een psychologische behandeling bij een kind jonger dan twaalf jaar. Voor een eerste consult, zonder dat daadwerkelijk met behandeling wordt gestart, kan toestemming eventueel worden verondersteld worden, maar het ligt veel meer voor de hand dat een zorgprofessional toestemming van beide ouders vraagt alvorens met een kind in gesprek te gaan. Het is een interessante vraag of de Noord-Macedonische route van eenhoofdig gezag na echtscheiding de verhoudingen tussen deze ouders niet verder onder druk heeft gezet. In de literatuur is beschreven dat het gangbare praktijk is dat moeder na een echtscheiding het gezag over hun kinderen krijgt.^[3] Heeft vaders verzoek om met het ouderlijk gezag belast te worden kwaad bloed gezet bij moeder en bij haar familie? Of begeef ik mij met deze vraag buiten de feiten van de zaak? In ieder geval wordt vader op 6 maart voor een volledige contactverbod gesteld, ontvangt hij hier de volgende dag een afschrift van en gaat hij twee dagen later in beroep. Hij draagt aan dat hij nauwelijks contact heeft gehad met D. na 2 oktober en dat hij keer op keer bij het welzijnscentrum is geweest om dit aan te kaarten. Ook overlegt hij een rapport waaruit blijkt dat de beschuldigende appjes aan moeder niet van zijn telefoon afkomstig kunnen zijn. Zes

dagen later wordt zijn beroep behandeld door een meervoudige kamer, maar vaders betoog faalt en het contactverbod houdt stand.

8. Zo hoog als het tempo ligt in de eerste helft van de maand maart, zo langzaam en traag is het vervolg van de strafzaak. Wel volgt al een maand later een deskundigenrapport van zowel een psychiater als een psycholoog dat anders van toon is dan de stukken die moeder in maart heeft ingebracht. Er zijn volgens deze deskundigen geen aanwijzingen gevonden dat D. onderworpen is geweest aan geweld. D. heeft volgens deze deskundigen autonoom haar wens geuit om vader niet te zien en heeft verklaard dat hij haar en haar moeder heeft geslagen. D. kan geen verdere details geven en de betekenis van bepaalde woorden die ze had gebruikt, lijkt ze niet te begrijpen. De deskundigen stellen verder vast dat er geen tekenen zijn van fysieke of psychische mishandeling of andere aanwijzingen zijn dat vader had gedreigd om bij haar bij haar moeder weg te halen of haar heeft beïnvloed met betrekking tot de misdrijven waarvan vader wordt beschuldigd. D. is niet van streek of bang om over die gebeurtenissen te praten en ze heeft geprobeerd de deskundigen ervan te overtuigen dat haar vader een zeer slecht persoon is (par. 29). Dit past in de beschrijving van Visser e.a. dat het 'kenmerkend (is) voor kinderen die pertinent een van hun ouders niet meer willen zien terwijl die ouder dat contact zelf wel wenst, dat genuanceerde beelden van hun ouders ontbreken'.^[4] In mei trekt de officier van justitie alle aanklachten tegen vader in. Dit besluit is gebaseerd op voornoemd rapport en op informatie van het telecommunicatiebedrijf dat de bedreigende berichten aan het adres van de moeder niet zijn verzonden vanaf de telefoon van vader.

9. Bij elkaar opgeteld heeft het 9-jarige meisje inmiddels met in ieder geval zeven professionals gesproken (niet met een kinderrechter, daarover later meer). Steeds opnieuw heeft het meisje heel duidelijk aangegeven dat ze haar vader niet meer wil zien. De functionaris die de regering van Noord-Macedonië vertegenwoordigt, gebruikt dit als argument: het contactverbod heeft niet bijgedragen aan een inbreuk op het recht op familielevens van vader, zijn dochter had immers al geweigerd om nog contact met hem te hebben. Het Hof maakt daar terecht korte metten mee. Het recht van het kind om gehoord te worden functioneert niet als onvoorwaardelijk vetorecht van kinderen zonder dat andere factoren in overweging worden genomen en er een onderzoek wordt uitgevoerd om hun belangen te bepalen (par. 64). Uit bijvoorbeeld de EHRM-uitspraak Suur t. Estland volgt dat dergelijke belangen vereisen dat de banden van het kind met zijn of haar familie behouden moeten blijven, behalve in gevallen waarin dit de gezondheid en ontwikkeling van het kind zou schaden.^[5] Ook was er niet eerder een contactverbod uitgevaardigd, integendeel: nog in januari had het welzijnscentrum een aangepaste zorgregeling tussen vader en dochter voorgesteld.

10. Het is opvallend hoe groot de rol is die het welzijnscentrum speelt. Het centrum wijzigt eigenhandig de zorgregeling tussen vader en dochter in januari 2023 om die vervolgens in mei 2023 te vernietigen. Vervolgens volgt in september 2023 een nieuw advies van het centrum ten behoeve van de bodemprocedure echtscheiding en gezag: moeder moet het gezag over D. krijgen, gelet op de strafrechtelijke maatregelen die jegens vader zijn getroffen (dit terwijl er inmiddels een sepotbesluit is?) en vanwege de lange periode van scheiding tussen vader en dochter. In december 2023 adviseert het centrum dat vader tweemaal per maand een uur contact mag hebben met zijn dochter, onder de voorwaarden die het centrum daaraan stelt. In een finale uitspraak van de rechtbank in juni 2024 wordt aldus besloten en krijgt moeder het gezag over D. In zowel literatuur als rechtspraak zijn eerder al kritische noten gekraakt ten aanzien van de vergaande discretionaire bevoegdheden van het Noord-Macedonische welzijnscentrum. Onder andere Mickovik & Ristov betogen dat deze ingaan tegen art. 9 IVRK waaruit volgt dat enkel een rechterlijke autoriteit beslissingen mag nemen over het scheiden van een kind van zijn of haar ouders.^[6] Ook zouden rechtbanken in veel gevallen de visie van het welzijnscentrum overnemen, terwijl er vaak sprake is van gebrekkig onderzoek vanwege personeelstekort.^[7] Noord-Macedonië is bovendien al eerder op de vingers getikt door het Europese Hof in de zaken *Mitovi t. Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië* en *Oluri t. Noord-Macedonië* omdat het welzijnscentrum niet alles deed wat redelijkerwijs te verwachten viel om het contact tussen vader en dochter ook daadwerkelijk te laten plaatsvinden.^[8]

11. Het welzijnscentrum en de officier van justitie lijken te opereren in parallelle werelden.^[9] Vier dagen voordat voornoemd sepotbesluit wordt genomen, besluit het welzijnscentrum dat vaders contactrechten worden opgeschort vanwege een lopende strafzaak. Vervolgens zal de klok nog trager tikken. Vader vraagt om opheffing van het contactverbod vanwege het sepotbesluit, maar het lijkt vergeten te worden om een beslissing van de raadkamer op schrift te stellen. In arren moede vraagt vader een maand later zijn dossier op bij de officier van justitie. Moeder gaat nog in hoger beroep tegen het sepotbesluit van de officier (dat wordt afgewezen) en uiteindelijk wordt het contactverbod na bijna zeven maanden opgeheven.

12. Bij het beoordelen van dit alles gaat het EHRM uit van het volgende internationale, juridische kader, uiteraard naast art. 8 EVRM: relevante onderdelen van General Comment nr. 14 van het VN-Kinderrechtencomité, art. 9, derde lid, IVRK, de artikelen 18, 50, 52 en 53 van het Verdrag van Istanbul en het bijbehorende explanatory memorandum en de paragrafen 11, 13 en 50 van de Guidelines on Child-friendly justice. Het Hof gaat daarna helaas niet expliciet in op de wijze waarop IVRK en General Comment nr. 14 worden gewogen en een rol spelen in deze zaak. Naar het Verdrag van Istanbul en de

Guidelines on Child-friendly justice verwijst het slechts eenmaal, namelijk dat het nodig kan zijn om kinderen intieme-sensitive contexts te beschermen en om dringende maatregelen te nemen om mishandeling te voorkomen (par. 71). De beoordeling spitst zich toe op de vraag of een contactverbod noodzakelijk was.^[10] Unaniem beslist het Hof dat de ontoereikende motivering van de meervoudige kamer op 15 maart 2023, tezamen met het ontbreken van formele met redenen omklede beslissingen daarna, het ontbreken van een zinvol onderzoek op basis van recente informatie en de omissie om verzoeker niet te betrekken bij de verplichte periodieke herbeoordeling van het verbod, niet voldoet aan de procedurele vereisten van art. 8 EVRM (par. 79).

13. Hoewel D. is bevraagd door de politie en door gedragsdeskundigen, is zij niet op enig moment gehoord door de rechtbank. Het is in Noord-Macedonië niet verplicht om kinderen te horen in een echtscheidings- of gezagsprocedure. Deze praktijk kan rekenen op kritiek van het Hof.^[11] Immers, juist het recht van een kind om een eigen mening te vormen en die vrijelijk te uiten (art. 12 IVRK) lijkt onder druk te staan. De lezer van deze uitspraak blijft dan ook een beetje vertwijfeld achter: we weten niet goed wat de ogen van D. zien en wat haar mening over deze kwestie nu echt is.^[12] De indruk wordt toch wel gewekt dat zij op enig moment is meegenomen naar diverse gedragsdeskundigen om zo munitie te verzamelen voor haar moeders gang naar de politie (een zgn. ‘triangulatieproces’). Dit is temeer het geval gelet op de bevindingen van de psychiater en de psycholoog een paar maanden later en het sepotbesluit van de officier van justitie een maand later dat onder andere op hun rapport is gebaseerd.

14. Als het gaat om tijdelijke maatregelen die met spoed worden opgelegd (in dit geval: op dezelfde dag waarop de officier van justitie om een verbod verzoekt, is het verbod ook opgelegd), kan het EHRM erin meekomen dat de nationale rechter voorzichtig is; de belangen van D. wegen het zwaarst en de beschuldigingen zijn ernstig. Het Hof verwijst hierbij naar N.V. en CC. t. Malta.^[13] Om (verdere) kindermishandeling te voorkomen is tijdelijke opschorting van het persoonlijk contact tussen vader en dochter in de ogen van het Hof niet onredelijk, zie ook R.M. t. Letland.^[14] Hier zijn parallellen te trekken met voorlopige kinderbeschermingsmaatregelen bij redelijke vermoedens van kindermishandeling die ook niet snel tot een schending van art. 8 EVRM leiden, en juist doorgaans voldoen aan de positieve verplichting voortvloeiend uit art. 3 EVRM om kinderen tegen kindermishandeling te beschermen.^[15]

15. Wat ironisch merkt het Hof op dat de meervoudige kamer in de beroepsprocedure (overigens wel tijdig, zes dagen na de beslissing) ‘was not prevented from performing a more in-depth examination of the circumstances of the case’ (par. 73). Het dossier bevatte immers inmiddels aanvullend bewijsmateriaal van de zijde van vader waaruit bleek dat hij vanaf oktober geen contact meer had gehad met zijn dochter – juist in die

periode zou hij geweld tegen haar hebben gebruikt – en waaruit bleek dat de bedreigende appjes aan moeder niet van zijn telefoon afkomstig waren. De meervoudige kamer houdt het echter bij een herhaling van de argumenten van de rechtbank zes dagen eerder (“scarce reasoning”). Het Hof legt haarfijn uit hoe het wel had moeten: (1) het bevoegd gezag moest een autonome en alomvattende risicobeoordeling maken; (2) beoordeeld moest worden of er een reëel risico bestond dat D. aan geweld zou worden blootgesteld en of relevante, recente informatie is meegewogen?; (3) beoordeeld moest worden of is afgewogen of het contactverbod in het eigen beste belang van D. was?; en (4) nagegaan moest worden of er andere, minder ingrijpende maatregelen mogelijk waren, wellicht in samenspraak met het welzijnscentrum of de familierechtbank. Verder kan vanuit de literatuur worden opgemerkt dat bij de vraag naar D.’s beste belang ook moet worden onderkend dat wanneer de staat actie onderneemt om kinderen tegen geweld te beschermen, er een nieuwe dynamiek ontstaat die een impact heeft op de ervaren identiteit van een kind. Dit geldt zeker voor een strafrechtelijke procedure.^[16] Aan het procedurele vereiste om een dergelijke beslissing tweemaandelijks te beoordelen, is ook niet voldaan. Integendeel, terwijl er genoeg nieuwe ontwikkelingen waren (het psychologisch onderzoek in april en de sepotbeslissing in mei) duurde het verbod maar voort. Daarbij weegt het Hof ook mee dat vader op geen enkele wijze bij een herbeoordeling is betrokken. Het Hof kan dan ook niet anders dan concluderen dat vader geen enkele procedurele waarborg tot zijn beschikking had om zijn belang om herenigd te worden met zijn dochter te kunnen bewerkstelligen. Analooq aan art. 25 IVRK dat stelt dat uithuisgeplaatste kinderen (ook dan gaat het om kinderen die in sterk verminderd contact zijn met hun ouders) recht hebben op een regelmatige evaluatie van deze plaatsing, zou je je evengoed kunnen afvragen of een gebrek aan regelmatige toetsing van het verbod wellicht ook de beste belangen van D. schond. Samenvattend oordeelt het Europese Hof dus anders over een spoedmaatregel en een vervolgbeslissing in die zin dat de belangen van het kind anders worden meegenomen. Bij een spoedbeslissing is een zorg of verdenking van mishandeling van het kind voldoende voor overheidsingrijpen volgens het EHRM omdat kinderen tegen alle vormen van geweld beschermd moeten worden (art. 3 EVRM). Bij vervolgbeslissingen moeten de belangen van het kind zorgvuldiger en concreter in kaart worden gebracht.

16. In de Nederlandse context doet de Noord-Macedonische equivalent van een contactverbod nog het meeste denken aan een contactverbod dat in een kort geding via de civiele route kan worden aangevraagd of via de strafrechtelijke route, met behulp van art. 509hh lid 1 sub b Sv op grond waarvan de officier van justitie een gedragsaanwijzing kan opleggen bij de verdenking van een strafbaar feit. De aanwijzing kan worden opgelegd jegens het ‘directe’ slachtoffer (de mishandelde ouder) maar ook diens

kinderen. Dit laatste lijkt weinig voor te komen, mogelijk omdat dit wordt gezien als een vergaande maatregel vanwege het recht van ouders op contact met hun kinderen. De verboden hebben beide het karakter van een voorzorgsmaatregel, maar verschillen op onderdelen van elkaar. Zo is de duur van de maatregel in Nederland 90 dagen en is er maximaal drie keer verlenging mogelijk. In Noord-Macedonië moet het verbod iedere twee maanden opnieuw worden beoordeeld en kan het verbod gelden doorlopen tot er een strafrechtelijke uitspraak is gedaan (art. 144 jo. art. 146 van het Noord-Macedonische Wetboek van Strafvordering). In Nederland heeft de officier van justitie de bevoegdheid om een verbod op te leggen, in Noord-Macedonië is dit voorbehouden aan de rechtbank. In Noord-Macedonië lijkt het doel van het verbod – in ieder geval in deze zaak – meer gelegen te zijn in een ongehinderd verloop van de strafrechtelijke procedure terwijl in Nederland de nadruk ligt op de ernstige bezwaren tegen de verdachte en de vrees voor herhaling (art. 509hh lid 1 Sv).^[17] Uit onderzoek blijkt dat meer dan de helft van de slachtoffers die beschermd worden door een verbod zich niet veiliger voelt door een verbod.^[18] Recent promotieonderzoek biedt inzicht in wat belangrijk is in de ondersteuning van slachtoffers die beschermd worden door een verbod.^[19]

17. Ook in Nederland wordt geworsteld met de betekenis en de impact van huiselijk geweld in familie- en strafrechtzaken. Zijn de beschuldigingen terecht of onterecht? Aandacht vragen voor (aanhoudend) huiselijk geweld kan door rechters worden gelabeld als niet-constructief en diskwalificerend gedrag.^[20] Hoe gaan we daar mee om? Het boek Het geweld achter cijfers. Interpretieren en duiden van cijfers over geweld in afhankelijkheidsrelaties biedt een goede start om iets te leren over dit gevoelige onderwerp.^[21] Mijns inziens is het van niet te onderschatten waarde voor rechters, officieren, advocaten en hulpverleners om iedere zaak tegemoet te treden met nieuwsgierigheid en een grondige vaststelling van de feiten. De rechtsspreuk ‘geef mij de feiten, dan geef ik u het recht’ (da mihi factum, dabo tibi ius) is wellicht in veel huiselijk geweld zaken een nauwelijks haalbare standaard.

18. Een korte opmerking nog over de rol van getuigenverklaringen van familieleden in dit type zaken. De grootmoeder van D. legt een verklaring af bij de politie. Wat hier verder ook van zij, advocaten zouden er goed aan doen om steeds te beoordelen of het nodig is om een dergelijke verklaring van eigen vrienden en familieleden te overleggen. Welk doel dient deze verklaring, wat wordt ermee onderbouwd? Brengt deze verklaring geen onnodige schade aan in de toch al precare verhoudingen? Het is mijn ervaring dat familierechters doorgaans ook niet al te veel gewicht toekennen aan dergelijke verklaringen omdat het vaak om een gekleurde en eenzijdige mening gaat en dat is wat mij betreft alleen maar verstandig.

19. Hoe is het D. verder vergaan? Is bijvoorbeeld met haar gecommuniceerd wat er in het

deskundigenrapport stond? Wist ze tijdig dat de aanklachten tegen haar vader zijn ingetrokken? Is D. voldoende serieus genomen? Het General Comment over artikel 12 van het VN-Kinderrechtenverdrag zegt in dit verband het volgende: '(o)mdat het kind het recht heeft dat er passend belang aan zijn of haar mening wordt gehecht, moet degene die het besluit neemt het kind vertellen wat de resultaten zijn en wat er met zijn mening is gedaan. Deze feedback verzekert dat het luisteren naar de mening van het kind geen formaliteit is, maar ook serieus wordt genomen. (...)'.^[22] Heeft D. de hulp gekregen die zij nodig had?^[23] De les van deze uitspraak ligt in de vraag of D. in deze processen een anker had: een vaste persoon, iemand van het welzijnscentrum of een bijzondere curator, op wie zij zich verlaten kon. In de procedure bestonden voldoende aanwijzingen dat D. bang was voor haar vader en waren de klachten over huiselijk geweld prima facie geloofwaardig. Maar vooral in het latere stadium van de procedure, toen al veel meer duidelijkheid bestond over de verdenkingen jegens vader en het beperkte beschikbare bewijs, heeft de rechter te weinig aandacht besteed of het contactverbod in het beste belang van D. was. Het is mooi om te zien dat, ook al is D. zelf geen klager in deze procedure bij het Hof, de belangen van D. uiteindelijk centraal staan in de uitspraak van het Hof. Uiteindelijk, want helaas wordt niet van meet af aan naar het hele gezin gekeken en het is in die zin jammer dat dat het Hof ook niet meer expliciet art. 12 en 19 IVRK en General Comment nr. 13^[24] bij haar afwegingen betreft.

20. In hoeverre heeft vader echt gekregen wat hij verlangde, namelijk contact met D.? Of is bewaarheid geworden wat vader reeds bij het Hof naar voren had gebracht, namelijk dat het contactverbod onherstelbare schade heeft toegebracht aan zijn relatie met D.? De uitspraak zelf zegt daarover natuurlijk niets, maar dat deze vragen opkomen, laat wel zien hoe belangrijk het is om juist na een spoedbeslissing heel zorgvuldig te monitoren en het overleg te zoeken met de personen die het rechtstreeks aangaat. Je zou wensen dat een bevestigende uitspraak van het Europese Hof voor vader (en zijn gezin) tot een catharsis leidt, wat betekent dat je niet alleen je gelijk hebt gehaald, maar ook je gelijk (en je geluk) in het echte leven hebt gekregen. Maar helaas biedt een uitspraak daarvoor geen garanties.

Maria de Kruijf, universitair docent Jeugd- en Familierecht, Universiteit Leiden

^[1] Art. 80 Family Law Act of the Republic of Macedonia. In Nederland is gezamenlijk gezag na echtscheiding het uitgangspunt, zie art. 251, tweede lid, BW.

^[2] [Elly en Rikkert | Sonnetten](#).

^[3] D. Mickovik and A. Ristov, 'Family law in the new civil code of the republic of Macedonia: key issues and necessary reforms', in: B. Atkin (red.), The international Survey of Family Law, Jordan Publishing 2014 p. 336-337. Het VN-Kinderrechtencomité

roept de Noord-Macedonische autoriteiten op: ‘(t)ake measures to increase fathers’ responsibility in the upbringing of children and amend the Family Law with the aim of introducing joint parenting after divorce’, VN-Kinderrechtencomité, Concluding observations on the combined third to sixth periodic reports of North Macedonia, CRC/C/MKD/CO/3-6, 29 augustus – 23 september 2022 par. 27.

[4] M. Visser e.a., ‘Geblokkeerde ouder-kindrelaties. Visie op ouderverstoting vanuit Kinderen uit de Knel, Systeemtherapie 2023-1, p. 15.

[5] Suur t. Estland, EHRM 20 oktober 2020, nr. 41736/18, par. 79,

[ECLI:CE:ECHR:2020:1020JUD004173618](#)

[6] D. Mickovik & A. Ristov, ‘Macedonia. The exercise of parental rights after divorce in Macedonian Family Law’, in: B. Atkin (red.), The international Survey of Family Law, Jordan Publishing 2013, p. 258-259 (zie ook vt.nt. 33-35), zie tevens: D. Mickovik & A. Selmani-Bakiu, ‘Parental Responsibility after Divorce: the Case of North Macedonia, International Journal of Law, Policy and The Family 2021, p. 1-27.

[7] Mickovik & Ristov 2013, p. 259.

[8] Mitovi t. Voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië, EHRM 16 april 2015, nr. 53565/13, [ECLI:CE:ECHR:2015:0416JUD005356513](#) en Oluri t. Noord-Macedonië, EHRM 16 januari 2020, nr. 3368/18, [ECLI:CE:ECHR:2020:0116JUD000336818](#) Ignovska betoogt dat deze zaken een groter probleem aan de dag leggen, namelijk een gebrek aan tenuitvoerleggingen van besluiten van het welzijnscentrum (E. Ignovska, ‘The family law of the Republic of North Macedonia through the prism of the European Convention on Human Rights’, Iustinianus Primus Law Review, 2020-11).

[9] Hester noemt dit het ‘drieplanetenmodel’ (M. Hester, ‘The three planet model: Towards an understanding of contradictions in approaches to women and children’s safety in contexts of domestic violence’, The British Journal of Social Work (41) 2011, afl. 5, p. 837-853). Lünemann e.a. doen aanbevelingen ten aanzien van het verbeteren van de samenwerking tussen de familie- en strafrechtelijke procedures (K. Lünemann e.a., Waar geweld uit beeld raakt - Een verkennend onderzoek naar de zichtbaarheid van huiselijk geweld in het familierecht, Verweij Jonker Instituut 2025).

[10] Aan de vragen of het verbod een wettelijke basis heeft en een legitiem doel dient gaat het Hof vrij snel voorbij, net zoals dat meestal bij uithuisplaatsingsbeslissingen ook het geval is. Zowel bij dit verbod als bij uithuisplaatsingen wordt het legitieme doel doorgaans gevonden in het beschermen van de rechten en plichten van anderen (lees: de belangen van het kind, i.c. ‘D.’s psychological and mental health’ (par. 67) (M.R. Bruning & K.A.M. van der Zon, ‘Uithuisplaatsing van kinderen. Europese controverse en de rol van het EHRM’, NTM|NJCM-Bulletin 2022-1, p. 11).

[11] Mickovic & Selmani-Bakiu 2021, p. 5; Committee on the Rights of the Child,

Concluding observations on the combined third to sixth periodic reports of North Macedonia, CRC/C/MKD/CO/3-6, 29 augustus – 23 september 2022, par. 20(a).

[12] M. Visser e.a. (2023) schrijven: ‘de ‘authentieke’ stem van het kind is vaak een deel van de waarheid, van de ervaringen van het kind. De meeste kinderen zijn innerlijk ambivalent over het verbroken contact. Ze presenteren zichzelf vaak heel overtuigd van het feit dat ze die ouder nooit, maar dan ook nooit meer willen zien. Ze hebben dit al zo vaak moeten uitleggen dat ze steeds vaster komen te zitten in die waarheid. De innerlijke stem die twijfelt, die goede herinneringen kent, die nieuwsgierig is en ook verlangt, wordt steeds het zwijgen opgelegd’ (p.14).

[13] N.V. en CC. t. Malta, EHRM 10 november 2022, nr. 4952/21, par. 66,

[ECLI:CE:ECHR:2022:1110JUD000495221](#)

[14] R.M. t. Letland, EHRM 9 december 2021, nr. 53487/13, par. 106 en 109,

[ECLI:CE:ECHR:2021:1209JUD005348713](#)

[15] M.A.K. en R.K. t. het Verenigd Koninkrijk, EHRM 23 maart 2010, nrs. 45901/05 en 40146/06, NTM|NJCM-Bulletin 2010-8, m.nt. Bruning, p. 1028.

[16] M.R. Bruning, ‘Violence and the child’s sense of identity’, in: M. Freeman & N. Taylor (red), Children’s Right to Identity, Selfhood and International Family Law, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, p. 190.

[17] Zie voor een recente uitspraak van een bekrachtiging van een gedragsaanwijzing inhoudende een contactverbod met echtgenote en kinderen op grond van mishandeling, Rb. Gelderland 11 december 2024, [ECLI:NL:RBGEL:2024:9741](#) Het valt overigens op dat in de onderhavige zaak slechts jegens het meisje een verbod wordt opgelegd, in de mij bekende Nederlandse jurisprudentie geldt een gedragsaanwijzing meestal tegen kinderen én moeder.

[18] T. Fischer, I. Cleven & S. Struijk. Handhaving en veiligheid bij strafrechtelijke contact-, locatie- en gebiedsverboden ter bescherming van slachtoffers, Erasmus Universiteit Rotterdam/WODC 2019.

[19] I. Cleven, Strafrechtelijke beschermingsbevelen en (ex-)partnergeweld: Ontrafelen hoe en wanneer overlevenden zich 'mondig' voelen (diss. Rotterdam), 24 januari 2025.

[20] Lünemann e.a. 2025, p. 4.

[21] J. Janssen, Het geweld achter cijfers. Interpreteren en duiden van cijfers over geweld in afhankelijkheidsrelaties, Boom Criminologie, 2025.

[22] VN-Kinderrechtencomité, General Comment nr. 12. The right of the child to be heard, (CRC/C/GC/12), 20 juli 2009, par. 45.

[23] Visser e.a. (2023) argumenteren dat de spanningen tussen ouders en hun sociale netwerk moeten verminderen, en hoe volwassenen bruggen moeten bouwen tussen de netwerken, zodat de kinderen met beide ouders een relatie kunnen hebben.

[24] VN-Kinderrechtencomité, General Comment nr. 13, The right of the child to freedom from all forms of violence (CRC/C/GC/13), 18 april 2011.